

ILMAR TASKA
A Pobjeda

A fiúnak megint csöndben kellett maradnia. – Ne beszélj olyan hangosan! – szólt rá összeráncolt homlokkal az apja.

– Ő beszélhet – szólt közbe az asszony –, te viszont jobb, ha csöndben maradsz, és nem ereszted ki azt a basszus hangodat.

De miért beszéljek magamban? – gondolta a fiú –, *ha egyszer apa nem beszélhet, anya pedig nem akar válaszolni.*

Sötét és kedélytelen volt a szoba. A fiú fölmászott az ablakpárkányra, és kilesett a függönyök mögül. Lent homályos és nyirkos volt az utca. A szomszéd ház ablakain fény szűrődött ki, és a fiú mozgó árnyékokat fedezett fel az egyik ablakban. Ott bizonyára isznak, játszanak, talán még nevetnek is.

Anyja halk, dorgáló hangon rászólt: – Húzd össze a függönyt!

A fiú szomorú volt, hogy az apja rosszkedvű, az anyja meg valamiért mindig mérges. Anya folyton tett-vett, főzött, elmosta az edényeket, kivasalta a ruhákat, fölmosta a padlót, zoknit kötött. És sohasem beszélt. Nem szerette, ha a fia nevet, ujjong vagy valamit kérdez tőle. Még kevésbé örült, ha ugyanezt az apja tette. Apa amúgy sem akart beszélni. Se odamenni az ajtóhoz vagy az ablakhoz. Valamiért rejtőzködni kellett, mégsem akart vele soha bújócskát játszani. Ült vagy heverészett a hátsó szobában, és régi, rossz szagú könyveket olvasott. A fiú talált egyszer egy fotóalbumot, az albumba a szüleiről készült képek voltak beragasztva. Ezekon a képeken nevettek, és vidámak voltak mind a ketten.

Most egészen másképp néznek ki. – Csúnyák vagyatok – jegyezte meg a fiú, mire anyja elvette tőle az albumot, és föltette egy magas polcra, hogy ne kerülhessen többé a keze közé.

– Unatkozom – közölte a fiú az apjával. De az cigarettázott, és föl sem nézett egy régi folyóiratból, amelynek már megsárgultak a lapjai.

– Akarsz páncélautós képeket nézegetni? – kérdezte apa. Ezeket azonban a fiú már ezerszer látta, a páncélosokat fölismerte a márkájuk alapján.

– Kimehetek játszani?

– Eredj! – szólt az apja, anélkül hogy fölnézett volna.

– De ne csavarogj el messzire! – tette hozzá az anyja, miközben vasalt.

Addigra azonban a fiú fölmarkolta a sapkáját, és kirohant a friss levegőre. Fölmászott az utca túloldalán álló farakás tetejére, kiült egy, a farakásból kiálló vastag pallóra, amely hintázni kezdett a súlya alatt. Visszakapaszkodott a vezetőülésbe. Beindította a motort, érezte, hogy a busz megmozdul alatta. Hintázott egy kicsit a pallón, majd elindult a hepehupás úton, és ahogy váltott, a busz hangja egyre erősödött. Miközben a kátyúkkal birkózott, két közeledő lámpát fedezett föl az út végén. Egy csodálatosan csillogó autó gurult lassan vele szemben. Vadonatúj volt, és homokszínű.

Sssz! – nyomta meg a fiú a gombot, hogy kinyíljanak az ajtók. – Végállomás! Kérem az utasokat, szíveskedjenek a járművet elhagyni!

A lassan guruló Pobjeda megállt az út másik oldalán. A kisfiú lemászott a farakásról, és dobogó szívvel, kíváncsian közelebb lépett hozzá. Már korábban is látott szép autókat, de egyik sem volt ennyire fényes és új. Egy magas növésű, szürke ballonkabátos férfi ült a volánnál, aki észrevette őt, és barátságosan mosolygott. Nem szállt ki a kocsiból, a motort sem állította le. A fiú a kocsihoz lépett, és tudálékosan méricskélte. Tett egy kört az autó körül, lehajolt, és beszipantotta a kipufogócsőből kiáramló gázt. Azt is csodálatosnak találta. A férfi letekerte az ablakot, és a fejét oldalra billentette a fiú felé: – Talán bizony autószerelő akarsz lenni?

– Dehogy, buszvezető – válaszolta a fiú.

– Tehát a személykocsi nem is érdekelnek.

A fiú az autó oldalához lapulva lábujjhegyre állt, és belesett az ablakon. Szép színes fények égtek a műszerfalon, csillogott a bőr ülészet.

– Nem akarsz beülni? – kérdezte a férfi, és barátságos pillantást vetett rá. A fiú tudta, hogy idegenekkel nem állhat szóba, de úgy érezte, a felajánlott lehetőség megéri, hogy megszegje a tilalmat. Hiszen ülhet ő szótlánul is. A bácsi kinyitotta az ajtót, kinyújtotta két meleg kezét, és beemelte őt az ülésre. Ravasz képet vágott, majd, hogy örömet okozzon neki, villogtatta a műszerfal lámpásait. És közben nevetett. Szépen meg volt fészülve, és nemrég borotválkozhatott, nem úgy, mint az apja. Nehezebb esett szótlánul ülni, ha már ez a jókedvű bácsi beszélgetni

Megjelent a Looming 2013/10. számában, és elnyerte „Az év novellája” díjat.

akar vele. Úgyhogy váltottak is néhány szót – az autóról.

Nem sokkal később a bácsi megkérdezte: – Hogy hívnak? És hol laksz? – Erre azonban a fiúnak nem volt válasza. Anyja megtiltotta, hogy válaszoljon az effajta kérdésekre. Nem értette, hogy miért, de valamiért se anya, se apa nem engedte meg, hogy idegekkel szóba álljon. A fiú kinyújtotta a kezét, és megtapogatta a volánt. Hideg volt, domború és sima. De jó lenne a markába fogni, sokkal jobb fogás eshet rajta, mint a busz colos fakorong-kormánykereken. Úgy látszott, hogy a bácsi olvas a gondolataiban, mert odébb csusszant, és így szólt: – Gyere, ülj közelebb, és ragadd meg a kormánykereket, úgy, ahogy egy igazi buszvezetőhöz illik! – A fiú mindkét kezével megragadta a kormányt, és előre felé nézett. A férfi megnyomott egy gombot, mire az ablaktörők járnai kezdtek. A fiú meglepetésében fölkacagott, és már mind a ketten nevettek. A férfi megfogta a fiú kezét, lenyomta vele a gombot, és az ablaktörők megálltak.

– Most próbáld ki te is! Apádnak is van autója, vagy ő busszal közlekedik? – kérdezte a bácsi.

– Az én apám nem mozdul ki soha – csusszant ki a fiú száján. Először riadtan nézte a bácsit. De az csak nevetett. Mélyen a fiú szemébe nézett, és mintegy vigasztalóan mondta: – Nem minden férfi olyan autóbolond, mint mi. – *Ebben a bácsiban megbízhatok*, gondolta a fiú.

– Apámat csak a tankok és a páncélcsovis érdeklik. – A fiú fülében ekkor ismét megszólalt az anyai tilalom: – Apádról soha nem beszélhetsz senkinek.

– Talán bizony az apád tankvezető volt? – kérdezte a bácsi szórakozottan. – Mit mesélt erről neked?

A fiú szorosán összepréselte az ajkait. Ő ugyan nem mond többet.

– Szeretnél autózni egy kicsit? – kérdezte a bácsi.

– Szeretnék, de nem tehetem – válaszolt a fiú szomorúan. – Mert most haza kell mennem.

A bácsi egy darabig hallgatott. – Semmi baj, buszvezető. Talán még összefutunk valamikor.

Biztató pillantást vetett a fiúra.

– Holnap este már ide ülhetsz a volán mögé. Megtanítalak autót vezetni. Ha apádat és anyádat úgysem érdeklik az autók, akkor maradjon mindez a kettőnk titka. – Mélyen a fiú szemébe nézett: – Tudsz titkot tartani? – A fiú komoly képpel bólogatott.

A bácsi kinyújtotta lapát tenyerét, megragadta a fiú kezét, és erősen megszorította.

– Ezek amolyan sofőrök közti ügyek – mondta. – Ha holnap elengednek, megint találkozunk.

A bácsi keresztülhajolt a fiún, és kilökte az ajtót, hogy a fiú kiugorhasson.

A fiú sajnálta, hogy ott kell hagynia a meleg kocsit. Még mindig érezni vélte a párnázott bőrülést az ülepe alatt, orrában pedig a finom autóillatot. Ez számára eddig ismeretlen aroma volt, benzin, kölnivíz, a bőrülések és a műszerfal szagának elegye. Lassan ballagott hazafelé, a kapuban még egyszer megállt, és visszanézett. Láta, ahogy a Pobjeda lassan és csaknem hangtalanul továbbgördül a háta mögött.

A fiú kopogtatott a lakásuk ajtaján. Hallotta anyja papucsának csoszogását, a kulcs csikordulását, és látta, ahogy anya fürkész tekintete megjelenik az ajtónyílásban. – Nem fagytal össze? Gyere, egyél egy kis meleg levest!

A fiú nem válaszolt. Nem fázott, különben is megvoltak a bácsival a maguk sofőr-ügyei. Az ő kis titkaik.

Pallium Mariae (olaj, vászon, 170 × 200 cm, 2011)

Belépett a füstös, fülledt szobába, ahol a húsleves illatán túl érezni lehetett a nyirkos tűzifa leheletét, és hallani a meleget adó kályha pattogását. Apa résznyire nyitotta a hátsó szoba ajtaját.

– Szívesen ennék én is egy kis levest – suttogta.

A fiú nem tudta, miért nem olyan felszabadult az apja, mint az a barátságos bácsi, és miért bújik el mindig a hátsó szobában, ha jön valaki. Miért nem nevetnek soha, anya és ő?

Némán kanalazták a levesüket.

– Ideje volna lefeküdnöd – szólalt meg egyszer csak az anyja. És a fiú engedelmeskedett. Sajnálta, hogy nem mesélhet apának a bácsi autójáról.

A fiúnak nem volt türelme kivárni, míg a bácsi megérkezik. A farakáson ült, és tekintetét az utcatorkolatra szögezte. Majd végre megpillantotta az ismerős Pobjedát, amint az utcasarok felől bekanyarodott.

– Utas polgártársak! Most mindenkinek le kell szállnia – jelentette be gyorsan, és megnyomta az ajtónyitó gombként szolgáló szöveget. *Sssz*, az ajtók sziszegve kinyíltak.

A fiú leugrott a farakásról, és a Pobjeda elé szaladt. Már a szélvédő üvegén át észrevette az ismerős bácsi széles mosolyát. A Pobjeda megállt, kinyílt az első ajtaja, és a férfi nyújtotta a kezét, hogy a fiú egy párducugrással az ülésen teremjen. Odabent az ismerős szag fogadta.

Odabent jó volt és meleg.

– Örülök, hogy újra látlak, buszvezető! – üdvözölte a bácsi vidáman. – Csavard meg azt ott!

Egy kerek gombra mutatott a műszerfalon. Megszólalt a rádió. Olyan hangosan szólt, hogy a hangja betöltötte az egész utasteret, nem úgy, mint az otthoni recsegő készülék.

– Most pedig népszerű melódiákat közvetítünk a Dolgozók Kultúrházából. A szolista Veera Nelune – szólt pattogó hangon a bemandó. Majd egy néni szép, magas hangon énekelni kezdett: *A munka és a dal kéz a kézben járnak*.

A fiú büszkén nézte a mosolygós bácsit. Együtt ingatták a fejüket a dal ütemére.

Ekkor egy sötét furgon előzte meg őket. A férfi oldalvást pillantott. A fiú is követte tekintetével a behemót kocsit, amely pontosan a házuk előtt állt meg.

Bőrkabátos férfiak ugráltak ki belőle, és indultak futólépésben a kapu irányába.

A férfi közelebb hajolt a fiúhoz, magához húzta, és a fülébe súgta: – Most teszünk egy rövid próbautat. Tedd a kezed a volánra. Te vezetsz. – Ölbe vette a fiút, és a kezét ráfonta a kormánykerékre. A fiú erősen belekapaszkodott. Érezte, hogyan mozog a bácsi lába. Fölengedte a féket, és gázt adott. Az autó lassan mozgásba lendült. A fiú forgatta a kormánykereket, az pedig engedelmeskedett. Elhaladtak a furgon és az otthona előtt. A fiú kinézett a házuk irányába, a bácsi azonban rászólt: – Buszvezető, az úton tartsd a szemed! Mindig előre nézz! – A fiú ismét az útra figyelt. Pompás volt ezt a nagy és engedelmes kocsit vezetnie!

Elhagyták a szomszéd házakat, bekanyarodtak egy mellékutcába, és hamarosan egy palánkokkal bekerített parkoló előtt találták magukat.

– Látod, ez az autók otthona, ők itt alszanak éjjel – magyarázta a bácsi. A fiú fölsikkantott, mert a gyors fordulattól az autó a járdára futott. A bácsi fékezett, azután közös erővel a megfelelő irányba forgatták a kormánykereket, és haladtak tovább. Szólt a zene, brummogott a motor. Végül visszajutottak a házuk közelébe. Addigra üres volt az utca. A furgon eltűnt. A ház közelében a bácsi lefékezett.

– Ügyes sofőr vagy – dicsérte meg. – De mára eleget dolgoztunk.

Kezet nyújtott a fiúnak, és férfimód megszorította. A fiú boldog volt. Lám, igazi autóvezető vált belőle.

A bácsi kinyitotta az ajtót. A fiú lemászott az utasülésről, és becsapta az ajtót maga mögött. A bácsi vidáman integetett, és indult tovább. A fiú egy darabig követte tekintetével a távolodó Pobjeda piros stoplámpáit, majd hazaballagott.

A lakásuk ajtaja félig nyitva volt. Ő sarkig kitarta, és belépett. Anyja a földön ült. Ijesztően festett: a sírától bedagadt a szeme, a haja összekócolódott. A fia felé nyújtotta a kezét, és magához ölelte. Anyja görcsös szorításában a fiú kényelmetlenül érezte magát. A hátsó szoba ajtaja is tárva-nyitva állt. Az apját nem látta sehhol.

– Apád elment – nyöszörgött sírós hangon az anyja.

Jávorszky Béla fordítása